

Újév a Kis-Somlyón

Miközben a többi ember még a szilveszteri bulit próbálta kipihenni január elsején, mi már úton voltunk, hogy meglátogassuk a hozzánk közeli Kis-Somlyó hegyet. Még a TIT-es börzén keltette fel a figyelmünket Kövecses-Varga Lajos, bár csak annyit mondott, hogy érdekes apróságokat lehet ott találni.

A Kis-Somlyó "hegy" a hasonló nevű falu mellett található Sárvártól délre, a 84-es főúttól 1 km-re. Már legalább ezerszer elmentünk mellette, és mindig megállapítottuk, milyen aranyos, lapos kis vulkánocska, de mivel nem láttunk kőfejtőt, és a szakirodalom sem foglalkozott vele, soha nem mentünk fel gyűjteni. A Google műholdfotóin megtaláltuk a kőfejtő körvonalait, amit lentről nem lehet látni, és a megfelelő felvezető utat is sejtteni lehetett. A faluba érve viszont meglepődve tapasztaltuk, hogy jól látható táblák jelzik az utat felfelé, mármint a "KRÁTER" felé. A kráter persze a kőfejtőt jelenti, ami korántsem a kráterbe, csupán a bazalt plató szélébe mélyült.

1. kép: A bánya látképe

Leereszkedve a kőfejtőbe azt tapasztaltuk, hogy inkább tufát bányásztak, mivel a bánya falainak csak a felső negyedén van bazalt. Viszonylag kevés a kő is, mivel a bánya bemutatóhelyként szolgál, sőt időnként a helyi fesztivál egyik helyszíne, így ki van takarítva. Azért találtunk elegendő követ a kalapálásra, nem kellett felmászni falat bontani.

A helyi bazalt erősen hólyagüreges kenyérszerű, tele agyagzárványokkal, és tulajdonképpen kalciton és aragoniton kívül semmi mást nem is tartalmaz. A kalcitok nem nagyok, viszont meglepő formákban jelennek meg az üregekben.

Először apró kutya-fog-kalcitokkal bélelt üregeket találtunk, majd megjelentek a tű alakú hófehér másodlagos kalcitok is, szép kis kékéket alkotva, majd rátaláltunk a sünikre! Sárgás kalcit gombócokat hófehér tűk borítanak be sűrűn, valami elképesztő látványt produkálva (persze nagyítón keresztül). Ezután még találtunk zöld kalcit gombócokat kis fehér farkincákkal is, illetve tús aragonitot. Végül a tufarétegeket is megnéztük, de ott csak igen apró aragonitot és olivint találtunk.

2. kép: Kalcitgombók

3. kép: „Farkincás” kalcit

4. kép: Kalcitsünök

Hazaérve azért tovább kutattunk a neten, bár nehezítette a dolgot, hogy Kis-Somlyó van Erdélyben, Pilisjászfalunál és Nógrádban is, de aztán szép lassan egy meglepő felfedezést tettünk, miszerint a környéken több kisebb vulkán is lapul a Kemenesalja dombocskái közé rejtőzve, amikről szinte semmilyen adat nincs. Ilyen a sitkei, gércei, vásárosmiskei és kemenesmagasi vulkán illetve tufagyűrűk, amiket egyszer érdemes lenne megkutatni.

Aki hozzáfér, olvassa el az *Élet és Tudomány* 2007/34 számában megjelent cikket a törpevulkán történetéről!

Mesics Gábor